

NORGES HØYESTERETT

Den 27. september 2022 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Indreberg, Kallerud og Thyness i

HR-2022-1829-U, (sak nr. 22-108939STR-HRET), straffesak, anke over dom:

A (advokat Olav Sylte)

B (advokat Stian Trones Bråstein)

C (advokat Åge Eidsvig)

mot

Påtalemyndigheten

truffet slik

B E S L U T N I N G :

Sakens spørsmål og bakgrunn

- (1) Saken gjelder tilvirkning og oppbevaring av narkotika som ledd i aktivitetene til en organisert kriminell gruppe.
- (2) Ved tiltalebeslutning 13. januar 2021 ble A, B, C og D satt under tiltale blant annet for overtredelse av straffeloven § 232 første ledd, jf. § 231 første ledd, jf. straffeloven § 79 bokstav c, jf. straffeloven § 15 – grov narkotikaovertrædelse som ledd i aktivitetene til en organisert kriminell gruppe.
- (3) Grunnlaget var i tiltalens post I beskrevet slik:

«a)

Grunnlaget gjelder alle:

I tiden april - oktober 2019 startet de opp og drev de en marihuanaplantasje i --- vei i X. Det ble i perioden gjort investeringer for rundt 350 000 kroner knyttet til innkjøp og installasjon av utstyr, samt utgifter til elektrisk arbeid, i forbindelse med å gjøre leiligheten egnet til formålet. De dyrket frem minst 85 cannabisplanter med en samlet produksjonskapasitet på ca. 7480 gram røykbart materiale med 12 % thc konsentrasjon. C eide leiligheten og organiserte og/eller finansierte ombyggingen av den sammen med D. B og A bisto med innkjøp og installasjon av utstyr, samt kunnskap om dyrkings- og/eller distribusjonsprosess.

b)

Grunnlaget gjelder alle:

Onsdag 2. oktober 2019 kl. 09.48 oppbevarte de 1185 gram tørkede marihuanatoppskudd i --- vei i X.»

(4) Agder tingrett avsa 16. november 2021 dom med slik domsslutning:

- «1. D f. 00.00.1992 dømmes for overtredelse av
- straffeloven § 232 første ledd, jf. § 231 første ledd, jf. straffeloven § 79 c
 - straffeloven § 232 første ledd, jf. § 231 første ledd, jf. straffeloven § 79 c, jf.
 - straffeloven § 16
 - straffeloven § 232 første ledd, jf. § 231 første ledd,
- sammenholdt med straffeloven § 79 første ledd bokstav a til samfunnsstraff i 382 – trehundreogåttito – timer med en gjennomføringstid på 1 – ett – år og 1 – en – måned.
- Den subsidiære fengselsstraffen settes til 1 – ett – år og 3 – tre – måneder. Til fradrag i den subsidiære fengselsstraffen går 38 – trettiåtte – dager for utholdt varetekt.
- ...
4. A f. 00.00.1990 frifinnes for tiltalebeslutningens post I grunnlag b, post IV og post V.
5. A f. 00.00.1990 dømmes for overtredelse av:
- straffeloven § 232 første ledd, jf. § 231 første ledd, jf. straffeloven § 79 c
 - straffeloven § 232 første ledd, jf. § 231 første ledd, jf. straffeloven § 79 c, jf.
 - straffeloven § 16
 - straffeloven § 231 første ledd (2 tilfeller)
- sammenholdt med straffeloven § 79a til fengsel i 1 – ett – år og 1 – en - måned. Til fradrag i fengselsstraffen går 38 – trettiåtte – dager i for utholdt varetekt.
- ...
8. C f. 00.00.1979 frifinnes for tiltalebeslutningens post I grunnlag b.
9. C f. 00.00.1979 dømmes for overtredelse av:
- straffeloven § 232 første ledd, jf. § 231 første ledd, jf. straffeloven § 79 c
 - straffeloven § 232 første ledd, jf. § 231 første ledd, jf. straffeloven § 79 c, jf.
 - straffeloven § 16
 - straffeloven § 231 første ledd
 - straffeloven § 234 første ledd
- sammenholdt med straffeloven § 79a til fengsel i 1 – ett – år og 4 – fire – måneder. Til fradrag i fengselsstraffen går 38 – trettiåtte – dager i for utholdt varetekt.
- ...
11. B f. 00.00.1988 frifinnes for tiltalens post I grunnlag b.
12. B f. 00.00.1988 dømmes for overtredelse av:
- straffeloven § 232 første ledd, jf. § 231 første ledd, jf. straffeloven § 79 c
 - straffeloven § 232 første ledd, jf. § 231 første ledd, jf. straffeloven § 79 c, jf.
 - straffeloven § 16

straffeloven § 231 første ledd

sammenholdt med straffeloven § 79a til fengsel i 2 – to – år. Til fradrag i fengselsstraffen går 38 – trettiåtte – dager i for utholdt varetekt. ...»

- (5) A, C og B anket rettsanvendelsen og bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet for så vidt gjaldt tiltalebeslutningen post I a, subsidiært straffutmålingen. Påtalemyndigheten erklærte betinget anke for alle tre over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet for tiltalebeslutningen post I b og straffutmålingen.
- (6) Agder lagmannsrett avsa 20. mai 2022 dom med slik domsslutning:
- «1. A født 00.00.1990 dømmes for to overtredelser av straffeloven § 232 første ledd, jf. § 231 første ledd, jf. straffeloven § 79 c. For disse lovbruddene og for lovbruddene som er endelig avgjort i Agder tingretts dom av 16.11.2021 settes straffen til fengsel i 2 – to – år og 5 – fem – måneder. Det gjøres ingen endring i tingrettens inndragningsavgjørelse. Straffeloven § 79 bokstav a kommer til anvendelse. Til fradrag i straffen kommer 38 – trettiåtte – dager for utholdt varetekt.
...
 - 3. B født 00.00.1988 dømmes for to overtredelser av straffeloven § 232 første ledd, jf. § 231 første ledd, jf. straffeloven § 79 c og en overtredelse av straffeloven § 232 første ledd, jf. § 231 første ledd, alt sammenholdt med straffeloven § 79 bokstav a, til fengsel i 3 – tre – år og 3 – tre – måneder. Det gjøres ingen endring i tingrettens inndragningsavgjørelse. Til fradrag i straffen kommer 38 – trettiåtte – dager for utholdt varetekt.
...
 - 5. C født 00.00.1979 dømmes for to overtredelser av straffeloven § 232 første ledd, jf. § 231 første ledd, jf. § 79 c. For disse lovbruddene og for lovbruddene som er endelig avgjort i Agder tingretts dom av 16.11.2021 settes straffen til fengsel i 2 – to – år og 9 – ni – måneder. Straffeloven § 79 bokstav a kommer til anvendelse. Til fradrag i straffen kommer 38 – trettiåtte – dager for utholdt varetekt. ...»
- (7) Dommen er avsagt under dissens. Et mindretall på én meddommer kom til at C ikke kunne dømmes for oppbevaringen av narkotika som beskrevet i tiltalebeslutningen post I b.
- (8) A, B og C har anket til Høyesterett. Ankene gjelder lovanvendelsen, saksbehandlingen og straffutmålingen.
- (9) Det er gjort gjeldende at lagmannsretten har anvendt bestemmelsen i straffeloven § 79 første ledd bokstav c om «organisert kriminell gruppe» feil. Knyttet til tiltalebeslutningen post I a er det anført at lagmannsretten ikke har fulgt Høyesteretts anvisninger om skillet mellom fullbyrdet forbrytelse og forsøk ved tilvirkning i plantasjer. Knyttet til tiltalebeslutningen post I b – oppbevaring av tørkede marihuanatoppskudd – er det anført at lagmannsretten har lagt til grunn et uriktig beviskrav og at domsgrunnene er mangelfulle. Endelig er det anført at straffutmålingen er for streng, særlig fordi lagmannsretten har lagt til grunn et for høyt produksjonspotensial for den delen av plantematerialet som ikke var klart til høsting.

- (10) *Påtalemyndigheten* har anført at lagmannsrettens lovanvendelse er korrekt, at det ikke er saksbehandlingsfeil og at straffen ikke er vesentlig for streng.

Høyesteretts ankeutvalgs syn på saken

Ankeutvalgets kompetanse

- (11) A, B og C ble frifunnet i tingretten og domfelt i lagmannsretten for forholdet i tiltalebeslutningen post I b om oppbevaring av narkotika som ledd i aktivitetene til en organisert kriminell gruppe. De deler av anken som gjelder forhold de siktede er frifunnet for av tingretten, men domfelt for i lagmannsretten, kan bare nektes fremmet dersom Høyesteretts ankeutvalg enstemmig finner det klart at ankene ikke vil føre frem, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum. Nektelsesbeslutningen skal i tilfelle begrunnes, jf. § 323 andre ledd andre punktum.
- (12) For øvrig kan utvalget bare samtykke til å fremme anke over dom i straffesak dersom den reiser spørsmål av betydning utenfor den foreliggende sak, eller det av andre grunner er særlig viktig med en behandling i Høyesterett, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd første og andre punktum. Dette er vurderingstemaet for ankene som knytter seg til post I a i tiltalen.

Ankene over lovanvendelse og saksbehandlingsfeil knyttet til tiltalens post I b – oppbevaring av narkotika

- (13) Ankeutvalget ser først på anførselen om at lagmannsretten har anvendt et *feil beviskrav*.
- (14) Lagmannsrettens begrunnelse for Cs straffansvar for tiltalens post I b er oppsummert slik:
- «C har hatt to langvarige opphold i leiligheten som beskrevet over mens marihuanatoppskuddene befant seg like ved bordet der kontorstolene sto, jf. fremlagt bilde fra illustrasjonsmappe. Dette trekker klart i retning av at han var klar over at det ble oppbevart tørkede marihuanatoppskudd i leiligheten han hadde stilt til disposisjon for dyrking av cannabisplanter, og det er som nevnt ikke av betydning for skyldspørsmålet om toppskuddene var fremdyrket i leiligheten. Cs manglende vilje til å forklare seg om cannabisoljen funnet hjemme hos ham trekker også i retning av at cannabisoljen er fremstilt fra marihuanatoppskuddene oppbevart i leiligheten, og at så er tilfelle støttes også av Ds forklaring om at han kjøpte tørkede marihuanatoppskudd fordi C etterspurte cannabisolje, og at dette hastet. Lagmannsretten finner det etter dette bevist at C objektivt sett har deltatt i oppbevaring av marihuanatoppskuddene i post I b).»
- (15) Forsvareren har særlig pekt på at uttrykket «trekker i retning av» tyder på at beviskravet ikke er anvendt riktig. Utvalget oppfatter imidlertid det siterte slik at lagmannsretten gir uttrykk for at det er flere momenter som, selv om de isolert sett ikke er avgjørende, samlet sett leder til beviskonklusjonen. Når avsnittet dessuten leses i sammenheng med dommen for øvrig, er det etter utvalgets oppfatning ikke noe som tyder på at lagmannsretten ikke har anvendt et korrekt strafferettslig beviskrav.
- (16) De domfelte har også gjort gjeldende at *lagmannsrettens domsgrunner* er mangelfulle.

- (17) Straffeprosessloven § 40 fjerde ledd bestemmer at domsgrunnene skal «angi hovedpunktene i rettens bevisvurdering». Om innholdet av dette kravet viser utvalget til HR-2018-2109-U avsnitt 12 og 13, hvor det heter:

«I saker som er behandlet med meddomsrett, følger det av straffeprosessloven § 40 fjerde ledd at domsgrunnene skal angi 'hovedpunktene i rettens bevisvurdering'. I Rt-2011-172 avsnitt 29 er dette presisert dit hen at retten må redegjøre for 'hvorfor et bestemt bevisresultat legges til grunn'. Det som først og fremst kreves, er at det blir redegjort for de 'springende – dvs. sentrale – punkter ved bevisvurderingen, og kort angitt hva som har vært avgjørende', jf. også HR-2018-1601-U avsnitt 14. Ved frifinnelse i tingretten og domfellelse i lagmannsretten, må det gjøres nærmere rede for bevisvurderingen i tilknytning til de omstendighetene der lagmannsretten har konkludert annerledes enn tingretten, jf. Rt-2009-1439 avsnitt 32-34 og HR-2017-1246-A avsnitt 24.

Mangelfulle domsgrunner vil sjelden bli ansett som en saksbehandlingsfeil som fører til opphevelse av dommen. For at en mangelfull begrunnelse skal føre til opphevelse, må sentrale punkter i bevisvurderingen bli stående uforklart, jf. Rt-2011-172 avsnitt 29 med henvisning til blant annet Rt-2009-1526 avsnitt 35-37.»

- (18) Som uttalt blant annet i HR-2021-2207-U avsnitt 35 kreves det altså ikke at retten skal gi en fullstendig redegjørelse for alle bevis og alle momenter som har vært avgjørende ved bevisvurderingen. Det er tilstrekkelig å fremheve hovedpunktene, jf. også HR-2022-1770-U avsnitt 13 flg.
- (19) Dommen lest i sammenheng etterlater etter utvalgets oppfatning ingen tvil om hvorfor lagmannsretten, i motsetning til tingretten, kom til at det for alle de tre tiltalte var tilstrekkelig bevist at de hadde oppbevart narkotika som beskrevet i tiltalens post I b. De tiltaltes handlemåte og kunnskap er grundig beskrevet, og det er ikke hovedpunkter som blir stående uforklart.
- (20) For C nevnes spesielt at selv om lagmannsretten i det tidligere siterte avsnittet bare konkluderer med at han «objektivt sett» har deltatt i oppbevaringen, er det ikke riktig som anført at lagmannsretten ikke har vurdert hans skyld. I et senere avsnitt uttaler lagmannsretten uttrykkelig at den finner bevist at alle de tre domfelte har opptrådt med det nødvendige forsett.
- (21) For begge postene i tiltalen er det gjort gjeldende at lagmannsretten har anvendt *straffeloven § 79 første ledd bokstav c* feil. Bestemmelsen fastsetter at straffen kan forhøyes inntil det dobbelte når en straffbar handling er utøvet som ledd i aktivitetene til en organisert kriminell gruppe. Knyttet til tiltalens post I a heter det om anvendelsen av bestemmelsen i lagmannsrettens dom:

«Kravet om samarbeid mellom minst tre personer er oppfylt. Det foregikk et samarbeid mellom C, A, Bog D over flere måneder, og aktiviteten opphørte kun fordi marihuanaplantasjonen ble avslørt av politiet. D etablerte marihuanaplantasjonen ved hjelp av gratis lokaler stilt til disposisjon av C. D, A og B gjorde de praktiske oppgavene med å bygge om leiligheten, skaffe og installere ventilasjonsutstyr m.m., dyrke cannabisplanter, og følge opp dyrkingen med vaning m.m. C bidro med informasjon om cannabis underveis. Alle fire var kjent med hverandres deltakelse i samarbeidet. Samarbeidet fremstår som godt organisert, ettersom driften av plantasjonen var i gang etter få måneder, og leiligheten fremstår som svært profesjonelt innredet. D, A og B har hyppig vært i

leiligheten, og C har vært med på to langvarige møter der etter at dyrking av cannabisplanter var godt i gang, og der 22 planter hadde utviklet toppskudd som redegjort for foran. Tekstmeldinger redegjort for over viser kontakt mellom de tiltalte og D ut over oppmøter i bygningen. Samarbeidet har ikke preg av å være tilfeldig eller spontant, men fremstår som et forholdsvis langvarig avtalt samarbeid med en avtalt arbeidsfordeling, og der det felles målet var betydelig vinning ved dyrking av cannabis. Mengden fremdyrkede planter beviser videre at hovedmålet var å begå handling som kan straffes med fengsel i minst 3 år.»

- (22) Det samvirket lagmannsretten her beskriver, oppfyller klart vilkårene for å anvende straffeloven § 79 første ledd bokstav c. Ved vurderingen av det samme spørsmålet knyttet til tiltalens post I b viser retten til det siterte med noen tilføyelser, blant annet at oppbevaringen var «tilknyttet det organiserte samarbeidet om plantasjen».
- (23) Ankeutvalgets *konklusjon* er at det er klart at ankene over lovanvendelsen og saksbehandlingen knyttet til tiltalebeslutningen post I b ikke vil føre frem, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum.

Straffutmålingen

- (24) Ettersom det er utmålt en samlet straff der forholdet hvor domfelte har ankerett inngår, vil vurderingen under straffeprosessloven § 323 måtte knytte seg til straffutmålingen i sin helhet.
- (25) De tiltalte gjør gjeldende at straffen har blitt for streng, særlig fordi lagmannsretten har lagt til grunn et for høyt produksjonspotensial for den delen av plantematerialet i tiltalens post I a som ikke var klart til høsting.
- (26) Tiltalens post I a omfatter dyrking av totalt 85 planter. Av disse hadde 22 utviklet toppskudd og hadde en gjennomsnittshøyde på ca. 105 centimeter. THC-innholdet var 12 prosent og røykbart materiale utgjorde 1936 gram. De resterende 63 plantene hadde ikke toppskudd og hadde en gjennomsnittshøyde på ca. 70 centimeter. For disse er THC-innhold ikke målt. Vekten var 730,8 gram.
- (27) Utvalget bemerker innledningsvis at det er på det rene at også de 63 plantene som var ca. 70 centimeter høye representerte et fullbyrdet narkotikalovbrudd, slik lagmannsretten legger til grunn. Det fremgår imidlertid av lagmannsrettens dom at disse plantene ikke var klare til å høstes. Lagmannsretten har derfor korrekt vektlagt produksjonspotensialet ved straffutmålingen.
- (28) Lagmannsretten gir uttrykk for at «normalbetraktningen» med hensyn til produksjonskapasitet som fremgår av HR-2016-591-A avsnitt 13 og HR-2016-592-A avsnitt 20, ikke er absolutt, slik at det kan «legges til grunn en høyere produksjonsevne enn normalbetraktningen dersom det er bevismessig grunnlag for det».
- (29) Ankeutvalget er enig i dette utgangspunktet. Basert på en sakkyndig vurdering uttalte Høyesterett i HR-2016-591-A avsnitt 13:

«I en situasjon som i vår sak, hvor det ikke er grunnlag for å konkludere med at de domfelte hadde særlig lav kompetanse, eller at det foreligger andre omstendigheter som tilsier særlig lav produksjonsevne, mener jeg at det er grunnlag for å bygge på et utbytte

på 30 til 40 gram tørket materiale per plante med en THC-konsentrasjon på omkring 7 prosent.»

- (30) Dette ble fulgt opp i HR-2016-592-A avsnitt 20 og omtalt som en «normalbetragtning». Det dreier seg altså om et utgangspunkt som kan brukes i mangel av konkrete holdepunkter for noe annet. Dommene er ikke til hinder for å legge til grunn en høyere produksjonsevne eller styrkegrad dersom det er bevismessig grunnlag for dette.

- (31) Lagmannsrettens begrunnelse for å legge til grunn et høyere produksjonspotensial er denne:

«Lagmannsretten er ikke i tvil om at de tiltalte forbryterske forsett var at alle de 85 cannabisplantene skulle ha tilsvarende mengde røykbart materiale og THC-konsentrasjon som de 22 plantene i beslag L-7. Det vises til at de har etablert en marihuanaplanasje med optimale forhold for innendørs dyrking slik dette er beskrevet foran, og at mengden beslaglagte planter tilsier at det skulle være produksjon av stort omfang. Den løpende oppfølgingen av plantasjen mens kameraovervåking foregikk, tilsier klart at det ble gjort betydelig innsats i å kvalitetssikre produksjonen ut over det som følger av ombyggingen av leiligheten. Det var investert kr 300-350 000 i plantasjen som nødvendigvis skulle dekkes inn av fortjenesten av produksjonen, og A har forklart i avhør at han var forespeilet et utbytte på ca. kr 100 000,-. Minst tilsvarende utbytte må legges til grunn også for de tre øvrige. Produksjonen ble kun avbrutt fordi politiet avslørte plantasjen. Lagmannsretten finner det bevist at alle de 63 relativt utvokste plantene i beslag Q-11 ville fått tilsvarende røykbart materiale som beslag L-7 hvis avsløringen ikke hadde funnet sted, i tråd med hva de tiltalte også regnet med. Det foreligger ikke konkrete omstendigheter som gir grunn til tvil om dette.

Ved straffutmålingen for forholdet i tiltalens post I a) legger lagmannsretten etter dette til grunn produksjonskapasitet på ca. 7480 gram røykbart materiale med omkring 12 % THC-konsentrasjon.»

- (32) Utvalget er enig i at det i saken her er grunnlag for å vurdere produksjonspotensialet konkret og uavhengig av «normalbetragtningen». Utvalget viser til at det dreier seg om planter som var ca. 70 centimeter høye da politiet grep inn, og at det parallelt pågikk planteproduksjon som var kommet så langt at det fantes toppskudd hvor THC-innholdet ble bestemt til 12 prosent. Videre har det betydning at lagmannsretten fant det bevist at forholdene for dyrking var «optimale», at det ble gjort en betydelig innsats for å kvalitetssikre produksjonen, at de tiltalte forsett var å dyrke frem alle plantene til tilsvarende kvalitet som de ferdig utvokste og at produksjonen ble avsluttet fordi politiet grep inn. Lagmannsretten hadde dermed et solid grunnlag for å legge til grunn at plantepartiet som ennå ikke var fullt utvokst, ville gi samme mengde røykbart materiale som det øvrige.
- (33) Mot denne bakgrunn er det klart at lagmannsrettens straffastsettelse ikke står i et åpenbart misforhold til de straffbare handlingene, jf. straffeprosessloven § 344.
- (34) Ankeutvalgets *konklusjon* er at det er klart at ankene over straffutmålingen ikke vil føre frem.

Konklusjon

- (35) Ankene knyttet til det forholdet hvor de tiltalte har ankerett vil klart ikke føre frem, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum. Ankeutvalget har videre kommet til at ankene ikke gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende sak, eller at det

av andre grunner er særlig viktig å få saken prøvd i Høyesterett. Ankene blir derfor nektet fremmet, jf. § 323 første ledd andre punktum.

(36) Avgjørelsen er enstemmig.

S L U T N I N G

Ankene nektes fremmet.

Knut H. Kallerud
(sign.)

Hilde Indreberg
(sign.)

Erik Thyness
(sign.)